СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 150. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 30. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 150. Jersey City, N. J., Tuesday, June 30, 1931. THREE CENTS.

ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ ЗЇЗД ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

ПО НАРАДАХ ВЛАШТОВАНО ВЕЧІРКУ, НА ЯКІЙ ГРОМАДЯНСТВО РОЗПРОЩАЛОСЯ З КРАЄВИМ ДЕЛЕҐАТОМ, ОМЕЛЯНОМ ҐРИБІВСЬКИМ.

НЮ ЙОРК. — В суботу і неділю, себто в днях 27 і 28 червня, відбувся в Ню Йорку, у галі Українського Народного Дому під ч. 217-219 Іст 6 улиця, перший зїзд відділів Орґанізації Державного Відродження України (ОДВУ). На зїзд прибули делеґати з ріжних місцевостей, у яких вже істнують згадані відділи.

На зїзді принято статут та вибрано центральну управу. Наради відбувалися під кличем дальшої боротьби з окупантами українських земель. У звязку з тим осуджено всякі спроби угодових накладувань з ворогами. Намічено теж шляхи, якими треба йти в Америці, щоби дати звідси видатнішу поміч тим, що хочуть продовжувати традицію непримиримости супроти наїзників українських земель.

В неділю вечером влаштував Комітет нюйорських відділів ОДВУ вечірку. Українська Жіноча Громада перебрала на себе тягар приготовити вечеру для кількох соток гостей. Вечірка залишила по собі наскрізь миле враження. Страшна спека не була перешкодою ні для гостей, ні для виконавців програми, ні для тих господинь, що доложили стільки труду, щоби всіх угостити.

Вечірку відкрив в імени Комітету п. Новак, заявивши, що вона призначена в честь делеґатів, прибувших на зїзд ОДВУ, а зосібна на те, щоби попрощати представника боєвих кадрів у краю, п. Омеляна Грибівського.

Тостмейстром вечірки був д-р Л. Мишуга.

В першій частині виступила Діточа Оркестра під проводом нашого композитора п. Михайла Гайворонського. Були сольо-співи, які виконали: пані Барчанівна й артисти: п. Ординський і п. Давиденко. Дует виконали: пані Барчанівна й п. Давиденко в супроводі бандури. Потім виступали учні Школи нашого балетмайстра, п. Василя Авраменка. Між точками співав при столі Хор „Бандурист" під проводом свого діріґента, п. Кириченка.

Другу частину вечірки розпочав д-р Мишуга промовою про вагу боєвої акції, привитавши краєвого представника цеї акції, п. О. Грибівського. Хоч кождий з дальших бесідників говорив інакше, але всі вони обговорювали тесаме питання підготовки до активної розправи з нашими ворогами і всі були згідні з тим, що нам треба далі підпирати боєву акцію. Через пізну пору богато із зголосившихся до слова мусіли зрезиґнувати з промови. Забирали слово: В. Кедровський, о. Гундяк з Трой, Н. Й., Р. Слободян, Калина з Ансонії, Конн., пані Скубова, проф. Герман з Вилкс Бері, Па., С. Дембіцький з Перт Амбой, Н. Дж., д-р Черняк з Филаделфії, Па., Д. Галичин, Баран з Шикаґо, Ілл. і Задорецький з Ню Йорку, котрий вручив п. Грибівському памятки від нюйорських відділів ОДВУ. Крім того проф. Герман вручив Шановному Делеґатови памятну книгу, до якої вписалися всі присутні на вечірці гості.

Потім говорив делеґат п. Грибівський, дякуючи американсько-українській еміґрації за ту велику любов, яку вона має до рідного краю, а зосібна до тих, що виховують нові покоління нації на боєвих кличах і боротьбі з окупантами.

На закінчення співав ще Хор „Бандурист", закінчуючи програму відспіванням національного гимну. На боєву акцію зложили гості коло $200.

ПОЛЬЩА І ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ПОПИРАЮТЬ ҐУВЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Польща й Чехословаччина повідомили Вашинґтон напів офіціяльно, що вони погоджуються з проєктом Гувера в справі мораторії. Обидва ті краї є в лабетах французької політики. З того заключають, що й Франція вкінці теж погодиться на плян Гувера.

150 ЖЕРТВ СПЕКИ.

НЮ ЙОРК. — За останній тиждень згинули від спеки в Злучених Державах 150 осіб. Останньої неділі втопилося в околиці самого Ню Йорку 10 осіб, котрі шукали прохолоди в купанню в морі й заливах.

ДОМАГАЮТЬСЯ 5 БІЛІОНІВ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

СТРАВДСБУРҐ (Пенсилвенія). — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, домагався на сесії „Ліґ фор Індостріел Демокресі" призначення $5,000,000,000 на сфінасування федеральної акції заради безробіттю.

ДЕФІЦИТ ЧЕРЕЗ ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — „Асосіейшен еґенст ди Прогибішен Емендмент" видало брошуру, в якій доказує, що коли би знесено прогибіцію, то за рік можна би покрити з доходів з розпродажі алькоголю теперішній буджетовий дефіцит, який виносить $906,402,224.

ЗНОВУ „ВРЕДИТЕЛІ".

Перед суд у Москві поставлено знову 21 радянських інжинірів за „економічну шпіонажу й контрреволюцію" у фабриці теракоти. Фабрика ця збудована в районі Тули, але не годиться до експльоатації, бо там нема потрібних їй сирівців та інших матеріялів.

11 РОБІТНИКІВ УТОНУЛО В ВИСЛІ.

В селі Острувек біля Сандомержа всіло до човна 32 робітників, щоби ним переплисти на другий беріг Висли. По середині ріки човен наслідком великого тягару перевернувся і всі робітники впали до ріки. 11 з них втонуло, решту вдалося виратувати.

ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ НАШОГО ВЧИТЕЛЬСТВА.

До числа наших учителів-заточенців прибула нова жертва. Дня 19. травня ц. р. перенесено до кутнівського повіту у Варшавськім Воєвідстві п. Славу Головінську, учительку в Жукові, пов. Любачів. Пані Головінська була у нечиннім стані від листопада минулого року і хоч в її обороні стануло усе населення Жукова, Фрайфельду і Махнова, хоч слідство не виявило ніякої її вини, а фахові кваліфікації були взірцеві — мусить вона покидати рідний край, хату і діти та манджати „для добра школи" у далекі Куяви.

ПОБИЛИ НОВАЧИНСЬКОГО.

У Варшаві в Польському Театрі підчас вистави пресової премієри в антракті, в театральній курильні напало 6 людей на відомого польського письменника Ад. Новачинського. Вони збили Новачинському скляне око (око ушкодили йому в нападі в 1927 р.). Поліцай записав собі назвища напасників. Один із студентів, член „Леґіону Молодих", приступив до Новачинського, вдарив його в лице та сказав: „Маєш за цю бриґаду". З того виходило би, нібито Новачинський у якійсь статті зачепив і обидив „Леґіон Молодих", називаючи їх якоюсь там бриґадою.

ЦІКАВИЙ ЛИСТ З МОСКВИ.

Російська преса за кордоном містить лист одного Поляка з Москви, в якім між иншим читаємо: „В Ленінграді є 8 костелів, але вже тільки 3 священики, бо інші або розстріляні або на Соловках. У Москві, де було 300 церков, тепер лишилося лише 45. Православні священики, які ще живуть, мусять вмирати з голоду, бо вони не мають права дістати карток на хліб чи на убрання, а хто ходить до церкви і підтримує попів, той не може дістати праці ні хліба".

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ.

На полі коло села Сербіївки грім убив Емілію Нарош і її 16-літню дочку. Підчас бурі вони, втікаючи з поля, скрилися під дерево, в яке вдарив грім.

І ТАМ СУДЯТЬ.

Чехословацький суд у Кошицях засудив посла з Закарпатської України, Сидорака, на 7 місяців вязниці за антидержавну промову.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО.

У вівторок, дня 30 червня, буде Українська година на радіо зі стації W.A.A.M. Нюарк, Н. Дж., в годині 7 вечером.

ГОЛОДІВКА В ЛУЦЬКІЙ ВЯЗНИЦІ.

В луцькій вязниці біля семи днів трівала голодівка політичних вязнів і врешті заломалася. Причиною голодівки було те, що деякі вязні сидять більше року, не маючи ще акту обвинувачення.

СУПЕРНИЦТВО ПОЛЬСЬКИХ УСТАНОВ.

На „окультурення" Волині від довшого часу є два погляди: санаційний і ендецький. В залежности від цих поглядів і польське вчительство на Волині (Українці — непомітні одиниці) ділиться на два такі самі табори. Одні належать до „Союзу вчителів народніх шкіл волинського воєвідства", а другі до „Католицькокго союзу вчителів народніх шкіл". Кожний з цих союзів хоче захопити монополь культурної діяльности на Волині. Звідси і боротьба, перегляд сил і підготування до „останнього бою". З цією метою обидва союзи відбували свої зїзди в тому самому Рівному і в тих самих днях, 24. і 25. травня.

АРЕШТ ПИЛИПЕНКА.

З розпорядження влади, бувшого православного священика, тепер ксьондза, Пилипенка арештовано в парохії Цехів на Горохівщині (Волинь) і посаджено до вязниці. Пилипенкови закидають ні більше, ні менше, як фальшування метрикальних документів та біґамічні шлюби за... добрий могорич. Це, після афери Барченка, другий поважний скандал.

БУРІ І ГРОМИ.

В Угринківцях (пов. Заліщики) була злива з градом і знищила 400 морґів жита, 150 морґів кукурудзи, 4 морґи тютюну, 150 морґів цукрових буряків. Шкоди є на 40,000 зол. — Над барановицьким повітом перейшла хуртовина з градом. У селах Білоліся, Чишева, Язьвини й Білі Луги зовсім знищена озимина й весняні засіви. В ґородиській громаді хмаролом ушкодив дороги, поробив ями 2 м. глибокі. Ріка Сервеч (городиська гром.) ушкодила міст і греблю біля с. Кісілів. У с. Микуличі град величини курячого яйця знищив засіви в тім селі й сусідних селах новгородського повіту.

ПОЛЬСЬКА КНИЖКА ПРО УКРАЇНЦІВ.

У Варшаві вийшла книжка М. Філінського „Украінци в Польсце одродзоней", в якій автор намагається „обєктивно" доказати, що українському народові під Польщею живеться як у Бога за дверми.

З ПОСТІЙНОЇ ХРОНІКИ.

В Хомяківці, пов. Коломия, господар Францішек Санойца посварився з парубком Каролем Вінкельбанером і стрілив до нього з револьвера. Куля спинилась у легенях і життю цього парубка грозить небезпека. Санойцу арештували.

ТАЄМНИЦЯ КОМУНІСТА.

В осени м. року був арештований член центрального комітету КПЗУ у Львові, Стефан Бойко. Після того Бойко мабуть утік по дорозі до вязниці. Досі про нього не було ні слиху ні диху. Але ось цими днями виплив зі Стира біля Луцька якийсь труп з зігнилими кінчинами й обличчам. Кажуть, що поліція пізнала в ньому втікача Бойка, а секція трупа встановила, що Бойко втопився.

ЖЕРТВИ ГРОМІВ.

У Самбірщині лютувала 1. червня хуртовина, яка заподіяла великі шкоди. На пасовищі в Сільці грім убив 8-літнього Ів. Соботницького. В Вязовій грім ударив у хату Максима Кишки та вбив господаря і його двох синів: 17-літнього Адама і 13-літнього Стефана. В тім самім селі підчас хуртовини потонув 6-літній Мих. Колодій.

ЗАКОРДОННА ПРЕСА ПРО НАС.

„Джорнале д'Італія", півофіціяльний орган міністерства закордонних справ, який давніше ставився неприхильно до всього, що українське, містить статтю свого головного редактора про українські петиції в Женеві та про польсько-українські відносини. Стаття кінчиться заявою, що Італія, яка підписала міжнародні договори про охорону національних меншин, мусить дбати, щоб молоді держави ці договори виконували.

ІЗ ПРИКОРДОННИХ ТРАГЕДІЙ.

Коло Друскенік якийсь чоловік пробував утекти з Польщі до Литви. Коли він переходив кордон, польська сторожа хотіла його спинити, але він не слухав і біг далі. Сторожа стрілила і поклала втікача трупом. Виявилося, що це був Яків Злоташинський, який утікав з Польщі тому, бо його мали арештувати за політичні провини.

З ХРОНІКИ ЛЮБОВНИХ НЕЩАСТЬ.

В Берліні мешкала майже 50-літня, але дуже вродлива вдова, Кляра Ріхтер, яку любив 50-літній Еміль Герман. Закохана пара вже думала про шлюб і родинне щастя, але згодом Ґерман завважив, що темпераментна вдовичка Кляра зраджує його з одним молодим хлопцем. Це викликало в серці 50-літнього Германа таку заздрість, що він напав у ночі на зрадливу довичку і вбив її залізною палицею, після чого втік Бог зна куди. Син вдовиці пізною нічю вернув додому і застав у спальні трупа своєї матері з розторощеною головою, в калюжі крови.

ПРОПАВ МІНІСТЕР.

В румунських політичних кругах викликала сензацію вістка, що міністер рільництва, Аврелій Доблеску, пропав без сліду. Вже два тижні нема його ні дома, ні в міністерстві. Поліція підозріває, що цього міністра вивезли політичні противники автомобілем і скрили десь, щоби він не брав участи в передвиборчій аґітації.

У ЛЬВОВІ ВБИТО ПРОВОКАТОРА

ВИДАВАВ УКРАЇНЦІВ ПОЛЬСЬКІЙ ВЛАДІ. ВБИЙНИКА АРЕШТОВАНО.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Місцеві ґазети подають, що 16 червня на вулиці міста перед 8-мою годиною вбито Українця, студента Малої Семинарії у Львові, Евгена Бережницького. Покійний мав 22 роки життя. Коли він проходив вулицею Ґродзіцьких з другим студентом, Д. Кордисом, нагло впали два стріли й Бережницький упав, а невідомий, що стріляв, почав тікати з револьвером у руках.

На вул. Скарбківській заступив втікаючому вбийникови дорогу робітник, але вбийник стрілив у нього два рази й, поранивши його в руку, втікав далі. На вулиці Домініканській вбийника зловила поліція. Таксамо арештовано й Кордиса.

В поліції на допиті вбийник зпочатку заявив, що він зветься Василь Іренко й є робітником. Та поліція вечером довідалася, що вбийником є Іван Мицик з Синевідська Вижнього, ґімназійний абітурієнт. Є він рідним братом Романа Мицика, засудженого за напад на листоноша на 7 літ тюрми. На запит поліції, чому він убив Бережницького, І. Мицик спокійно заявив, що це він зробив на припоручення УВО. „Я є Українець, я вбив провокатора", — цим скінчив свою коротку заяву І. Мицик.

Як зізнали домашні, Бережницький мав минулої ночі виїхати до Варшави. Він вийшов з дому в ночі з валізою, а рано вернув уже без валізи. Велів себе збудити в 5-тій годині рано, а коли господиня заспала й не збудила його, то він дуже зажурився й все питав, чи до нього хто не приходив. Цього ранку Бережницький був дуже сумний. Він трохи раніше написав свому батькови, щоб той приїхав до нього.

ГОЛОДОВІ БУНТИ В БОРИСЛАВІ Й ДРОГОБИЧІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — В Бориславі та Дрогобичі в днях 15—16 червня прийшло до голодових заворушень серед безробітних. У Дрогобичі демонстранти зібралися на Гірці перед тюрмою. Поліція розігнала демонстрантів, при чім арештувала 10 осіб. В Бориславі прийшло до поважніших демонстрацій. Тут гуртки безробітних по 30—40 осіб нападали на харчові склепи й забирали хліб. Демонстрація ця проходила спокійно. Безробітні заходили до склепів і забирали хліб заявляючи, що не мають засобів до життя й прохарчування себе. Деякі купці самі роздавали свій хліб. Та поліція арештувала кількох робітників, бо, мовляв, вони не є безробітні.

16 червня в Бориславі демонстрації безробітних збільшилися. Вони напали на пекарню Гавтмана й забрали все печиво. Коли безробітні направилися до інших пекарень, то поліція заступила їм дорогу. Безробітні обкидали поліцію камінням. Пожежна сторожа старалася водою розігнати демонстрантів, але вони до вечера демонстрували в ріжних частинах міста. Також демонстрація відбулася на шляху Борислав-Губичі й Тустановичі-Трускавець, захоплюючи таким чином ширші райони.

Поліція арештувала 10 осіб у звязку з заворушенням.

УНДО ВЖЕ ПОЧАЛО ПЕРЕҐОВОРИ З ЛЯХАМИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польська ґазета „Курієр Львовскі" подає, що в приватнім помешканню о. Дамяна Лопатинського відбулася політична конференція з участю цілого ряду політиків польського Безпартійного Бльоку (Пілсудчики) та УНДО. З Українців у тій конференції взяли участь д-р Ґовикович, през. Децикевич, купець Стефанович, члени українського клюбу в міській раді, директор Заячківський, брати Рудницькі й посол Галущинський. Реферати виголосили бувший воєвода Борковський і посол Луцький.

Цікаво, що УНД-івське „Діло" нічого не подає про цю нараду й український загал про неї дізнається лише з польських жерел.

ЮЛІЯНА БАЧИНСЬКОГО ЗАСУДЖЕНО.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польський суд у понеділок, 15 червня, засудив на рік тяжкої вязниці Юліяна Бачинського, бувшого посла УНР до Вашинґтону, за написання й видання брошури „Большевицька революція й Українці". Прокуратор доказував, що книжка Бачинського є одною з форм підготовки революції друком.

НІМЦІ ПОЇДУТЬ ДО ПАРИЖА Й РИМУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Скоро виїдуть до Парижа й Риму канцлер Брінінґ та міністер справ заграничних, Курціюс, щоби безпосередньо з французькими та італійськими міністрами договоритися в справі мораторії, яку проголосив президент Ґувер.

МЕЛОН ВЕДЕ УСПІШНІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ (Франція). — Американський секретар фінансів, Мелон, залишається ще на довше в Парижі. Його переговори з премієром Лявалем та з міністром Бріяном приводять до скоршого порозуміння Франції з Німеччиною. Він мабуть тут стріне німецьких міністрів, а потім, можливо, поїде до Берліна для закінчення переговорів з ними.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЛЄТЬСЯ КРОВ ЧЕРЕЗ ЗЛИДНІ

Вся увага світа звернена тепер на ту допомогову акцію, яку розпочав президент Гувер, щоб ратувати Німеччину й держави Латинської Америки від економічної катастрофи. Річ ясна, що все те робиться не так з якихсь дійсно гуманітарних оглядів, а головно тому, що цього вимагають економічні інтереси самих Злучених Держав. Але ті самі огляди й інтереси наказують теж поглянути, що діється у самих Злучених Державах. І от з того боку прямо вірити не хочеться, щоби в теперішній час можливе було таке кровопролиття, про яке доносили нам останніми днями часописи, описуючи положення страйкуючих майнерів в Огайо, Кентоки, Вест Вірджінії та Пенсилвенії. Вже хіба тепер і капіталісти не можуть сумніватися в невиносимі відносини для робітників у майнерськім промислі, коли майнери страйкують навіть у теперішнім страшнім часі безробіття. І саме те повинно заставити владу взятися за уздоровлення отих невідрадних відносин. А тимчасом ми є свідками прямо провокаційних судових заказів, якими забороняється робітникам мирне пікетування. В часах найбільшої робітничої нужди і напруження вживається найбільш реакційних засобів, щоби зломити робітника в його боротьбі за істнування.

Майнерська кров, яка полялася останніми днями, це є олива до огню, з яким небезпечно гратися. Ми бачимо, що в страйкових заворушеннях є велике число жіноцтва й дітей. Голод виганяє їх з хат, не зважаючи на небезпеку побиття, арешту чи втрати життя. Це є симптоми, які не ворожать нічого доброго. Вправді тюрми запакованіількома сотками арештованих майнерів і їх число збільшується з кождим днем, але чи це є розвязка?

На все те Вашингтон не має покищо відповіди. Секретар праці Док одержує голоси від робітництва з просьбою о інтервенцію; але він не інтервенює, а тільки жде, щоби майнери погодилися добровільно з майнерськими компаніями. Ллється майнерська кров, а ґовернор Пиншо каже, що він є безрадний.

Коли можна одним великим жестом ратувати загрожені фінанси держав, то треба теж відповідного жесту, щоби спинити проливання робітничої крови. Бо коли є побоювання, що фінансова кріза може довести до катастрофи, то до тим більшої катастрофи може довести пролилвана робітнича кров.

Бо коли робітник тепер страйкує, то вже напевно з крайної нужди і конечности.

О. С.

ПО ПЯТЬОХ ЛІТАХ

В маю біжучого року минуло пять літ урядів санаційних. Пять літ від маєвого перевороту 1926 року.

Що дала нам ця зміна? Питання не зайве, бо — нема де правди діти — не бракувало і серед Українців наївних, що вірили, буцімто Санація принесе радикальну поправу наших відносин...

Не говорю тут про пацифікацію, ні про інші всім знані річи, лише хочу установити **загальну тенденцію,** загальний напрямок політики Санації супроти нас. Яка була ця тенденція?

Одна і та сама, консеквентна, і то на всіх ділянках політики — як внутрішної, так і зовнішної. От, на **ділянці економічній.** Стремить тут ця політика до ліквідації наших незалежних економічних, головно кооперативних, організацій. На Волині — це робиться в той спосіб, що утруднюється істновання кооперацій, звязаних з укр. союзом ревіз. у Львові, а натомісць фаворизується вступлення Українців (особливо села) до польських кооперацій (кас Стефчика і т. п.). В Галичині — це робиться або таким способом, як то було підчас „пацифікації", або — закриванням кооперацій українських, або — **фаворизованням Жидів,** з якими наша кооперація бореться. Не треба дуже брати до серця криків жидівської преси, що їм кривда робиться і ін. Преса кричить, але — все іде з Санацією та її попирає жидівський соймовий клюб. І за те, що хоронить Санація Жидів перед ендецьким бойкотом, і за інші річи... тут гаслом жидівської політики є, направду, — „Поляків гудьмо, та з Поляками будьмо!" Очевидно — коштом нашим.

Та сама засада і **в ділянці церковній.** Розеднати і володіти! В тій ціли в Галичині — старанно підтримується православно-москвофільську пропаганду, після рецепти — „троха православя не зашкодзі". В тій ціли — порозуміння з еп. Діонізом Волинським (Москалем), який насилає місії православні на Лемківщину... А на Волині, щоби ослабити Українців — з одної сторони — підтримка того самого Діоніза і його Росіян проти автономного українського церковного руху, а з другої — так звана „жондова" унія, ширена воєводами. Отже — в Галичині більшість Українців уніяти — то для їх ослаблення шириться **москвофільське** православя; на Волині, де більшість Українців — православні, **шириться польську** жондову унію, в одній і тій самій, добре передуманій цілі. Так і **в ділянці політичній.** Та сама засада — розєднуй і пануй. В Галичині — закладаються ріжні УНСИ, покликається до праці Яцкових, Твердохлібів, Мих. Бачинських, закладається РАО (Руську Аґрарну Орґанізацію), а на Волині — танцює Петя Певний, що видає за гроші воєводи Юзефського польську газету українською мовою — „Українську Ниву", де вихваляється маршала, обходиться конституцію 3. мая і вішається псів на все українське. Та на Волині ідеться ще далі, як ішлося за ендецького уряду. За ендецького бодай лише каптувалося Українців, але не змушували їх директ входити в польські партії. А Санація якраз таку штуку видумала: просто зажадала від „льояльних Українців" вступити до ББ, до безпартійного бльоку, що утворив уряд, значить: просто **вступити** до польської партії — ідея, яку в Галичині вже наші прадіди закинули, а на Великій Україні — ще в 1900 р., коли то утворили РУП. І навіть в Галичині, де жива ще тенденція (з часів польських автономічних жондів під Австрією) — польонофільських гуртків москвофільських, і там Санація пішла крок дальше: давніше москвофіли, що йшли на паску Поляків, всеж творили якусь хоч фіктивну „руську" організацію, уважали себе „Русскими", цебто Москалями, але тепер їм і це заборонили, і посол БЕБЕ Мих. Бачинський, куратор Народного Дому у Львові, виголошує в соймі промову, що його ґрупа зачисляє себе — ані до Українців, ані до Росіян, а до Русинів, **до окремої нації,** яка живе в межах Польщі, до „русінської" нації. Такого ще на богатім в експерименти і подлости галицькім ґрунті — не бувало...

Така є політика Санації в середині краю — на полі церковнім, політичнім і економічнім — всюди розеднувати істнуючі українські національні орґанізації, хочби й зовсім леґальні, а натомісць — попирати місцевих Поляків, москвофілів, Москалів (Діоніза), „русінських" політиків, кого хочете, аби зломити ненависну і ростучу силу українства.

Так само в **політиці зовнішній.** Нищиться впливи українські в Чехії (знищилося би в Німеччині, але це трудно), стараються заключити угоду з Москвою коштом нашим, робляться заходи в Ватикані проти митрополита Шептицького (хоч і безуспішно), нарешті — твориться в Луцьку „спеціяльне українське (з хрунів) товариство приятелів Ліґи Націй", якеб могло — в імени місцевих Українців — захвалювати Санацією на міжнародній арені...

Такі є білянси санаційної „пятилітки" на наших землях. Направду, наївні ті політики, які гадають, що тут можливе якесь порозуміння...

ПОШАНА МОГИЛ

I.

Туга за чимсь вищим, вимрійним, за тим, що лишили нам у спадщині наші предки, а з другого боку найвищої міри обовязок грохотом зброї покликав молодий цвіт народу на підльвівські горби, на подільський чорнозем 'ба й на степи України — стояти на сторожі одвічних прав народу, боронити ту землю, без якої народові нема розвитку, нема життя. І вийшли українські діти з рідних хат, покинули, що мали найдорожчого: „покинули стару матір, той жінку покинув, а той сестру, а найменший молоду дівчину". Зажурена українська земля засіяла від радощів, коли почула наглядну відповідь на питання „де то наші діти ділись", коли побачила, як сини українського народу згадали давнє ремесло й ішли золотими ланами, співаючи „а ми нашу славну Україну гей, гей розвеселимо".

Та не всім довелось вернутися живими зі страшного жнива смерти. Деякі лягли по трудах на вічний сон, припали своїми грудьми до рідної землиці як до мами. А вона впилася з любовю в їх молоді тіла, випиваючи найповажніші соки, кров своїх дітей, щоби в майбутности видати кращий овоч. А тимчасом їх память живе між нами, окрилює наші замисли, родить у нас надію, скріплює нашу волю до дальшої важкої праці, до нових трудів. А ворог стоїть з боку, вороном краче й наразі сміється. Смійся, лютий враже, та не дуже. Бо ще „оживуть степи й озера"...

Скільки невисліваних, важких то легких дум снується, коли серед невідрадної буденщини ввесь нарід забуває на мить свої турботи, леґковажить усякою небезпекою та старається по всій своїй змозі полинути думкою в майбутнє, віддаючи честь своїм погибшим героям, уявляючи те, за що лягло стільки білого тіла, виглядаючи того, що в тих нераз розритих могилах поховали. Такий момент переживала львівська громада вчора й сьогодні, обидва дні Зелених Свят.

II.

Чудовий не то молодечий — весняний, а прямо літній — дозрілий день витягнув десятки тисяч львівських Українців на вулицю. Під претекстом релігійного обряду йшла львівська Україна до дорогих могил віддати пошану їх скарбові, показати свої ряди, набрати духа, пригадати молоді так недавні світлі змагання наших батьків, братів, синів. І йшли збитою лентою справні чотирорядні відділи один за одним. Були їх десятки, а всі молоді, у всіх блеск „в очах молодих". Всі свідомі, що це не похорони, це не день суму. Це великий день національних гордощів, це прилюдний показ нашої диплъоми на повноправну націю. Пригадують цю правду численні делеґації, що поважним кроком несуть у набожній пошані вінці з цвітів, дуба, соснини й... терня: усього того, чим богата українська земля. Написи на тих вінцях спамятують та страхом навівають усіх, що, не оцінюючи української свідомости, станули з боку, щоб посміхатися. Одною думкою сповиті всі учасники: молоді й старі, діти й батьки, світські й духовні, робітники фізичні чи умові. Зі збитих рядів несеться пісня:

„Ой Морозе — Морозенку, ти преславний козаче; за тобою, Морозенку, вся вкраїнонька плаче".

Для тих, які почувають злорадість на мумку, що Морозенків не стало, відповідають нові бадьорі звуки:

„За вами борців свіжий полк уже йде, на смерть і погибель готовий"...

Падуть прегарні слова потіхи, розради й надії з уст духовника, а в тім лине нова пісня „Вічна память" на звук пісні: Ой та зажурились стрільці січовії". Немов дерева у вічному лісі, рушені бурею, підхоплює нарід рішучим голосом відгомін: „Вернуться ще тії стрільці січовії", нарушуючи цвинтарний спокій.

Сили підраховані, настрій стверджений. Безсмертний провідник: **дух народу** тріюмфує. Під бетоновими плитами лежить цінний скарб українського життя, а нарід вертає до своїх щоденних занять.

„Спіть, хлопці, спіть,
Про долю-волю тихо сніть"...

Львів, 1 червня 1931.

X.

СПРОТУВАННЯ.

Гартфорд, Конн. — В ч. 144 „Свободи" пропущено жертводавця гром. Яцка Ґвіздя з $1.

Клівленд, О. — Гром. Іван Денеґа заявляє щодо допису з Клівленд, поміщеного в 138 числі „Свободи", що на згаданім вічу не було ніяких терть, сварок ні насмішок. Люди запитували спокійно й розумно, а він не відбирав голосу, а ще заохочував як предсідатель до запитів.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ВИЇМКИ З ПРАЦІ В. ЛИПИНСЬКОГО „УКРАЇНА НА ПЕРЕЛОМІ"

5)

7. ПОЛКОВНИК КРИЧЕВСЬКИЙ І БОГУН.

Призначений одразу полковником київським, Кричевський бере участь у всіх важніших тогочасних боях; розбиває кн. Вишневецького під Костянтиновим в початку червня 1649 р., а зараз потім Гетьман посилає його, з самою тільки козацькою кіннотою, як найкращого свого полковника, на Литву проти сильного своїм прекрасним військом, найвидатнішого стратеґа Річипосполитої, князя Януша Радзівіла. В цьому поході поляг Кричевський у битві під Лоевом 31 липня 1649 р., своєю надзвичайною відвагою і військовою справностю Радзівіла обезсиливши, та до Київа його — що булоб при тодішньому положенню руїною для справи повстання — не допустивши. Коли привезеному до Радзівілового табору тяжко поранекому полковникові козацькому давні знайомі „його шляхецтво і його попередні заслуги випоминали" — він, „не радо того слухаючи, раменами тільки здвиґав і хапаючись за голову одно повторяв: хібаж це мала річ трицять тисяч людей стратити!" І так помер він „не бунтівничих учинків жаліючи, а над стратою війська боліючи" — як каже тогочасний польський літописець...

Довше життя дало більшу славу другому не менше від Кричевського здібному полковникові й так само як і він визначному представникові нової покозаченої старшини української, яким був — на початку повстання полковник подільський, потім полковник кальницький і врешті павалоцький — Іван Федорович Богун, часто також під призвищем Івана Федоренка виступаючий. „Людина — по тогочасним польським свідоцтвам — лицарська, а при тім надзвичайно зухвала", улюбленик Богдана Хмельницького, Богун був типовим репрезентантом тієї найвірнішої Гетьману старшини, тієї Гетьманом добраної і зорганізованої української аристократії, для якої, по словам польського політика Андрія Потоцького, summa ratio status полягала в тім, щоб не бути ані під королем польським, ані під царем московським", яка все до того centrum прямувала, коло котрого крутиться вся sphera їхніх умів: аби могли вони учинитись вільними".

Присягати цареві по Переяславській Умові Богун відмовився, при чім до того факту настільки велику політичну ваґу привязувано, що про це доносила під датою 19 марта 1654 р. „Gazette de France"; що в справі цій був навіть виданий окремий царський наказ. Але одночасно не схилявся Богун і на сторону польську, а на всякі залицяння з польського боку відповів збільшенням військової акції супроти Річипосполитої. І нічого не помогли ані листи його старого знайомого Станіслава Потоцького, ані листи його сусіда Павла Олекшица, стоявщого по стороні Річипосполитої українського православного шляхтича, який — обіцюючи Богунові в імени короля „амнестію, гетьманство і староство, яке собі тільки сам в Україні видобаєш" — намовляв його покинути Гетьмана і вернутись до Польщі ще й „во імя единої крови і спільної матері нашої церкви восточної, котру тепер патріярх московський од найсвятіщого патріярха костянтинопольського одірвати хоче, а миж власне — нагадував Богунові Олекшиц — тому унії прийняти не хотіли, щоби пастиреві нашому, якого нам Бог подав, послушними бути". Листи ці Богун відіслав зараз Гетьманові і до кінця життя ані сторонником Польщі, ані сторонником Москви не став. Ідучи вірно по лінії політики гетьманської, він підписав, як „полковник Іван Федоренко" в жовтні 1657 р. — про що буде мова далі — Корсунську Умову зі Швецією, котра „Військо Запорожське за нарід вільний і нікому непідлеглий проголошувала"...

Гадяцькій Умові з Польщею Богун був на стільки ворожий, що заключаючі її польські політики потішали себе хибними чутками про те, як „Богуна бунтівника на палю вбито". Одночасно всіма силами поборював він сторонників Москви. Богун, а з ним найкращі, живі ще тоді такі Хмельничане, як Григорій Гуляницький, Тиміш Носач, Петро Дорошенко, Іоанникій Сілич, Герман Гапонович, Іван Лизогуб, Федір Лобода, Михайло Ханенко, Іван Вертелицький, Остап Гоголь і інші так до тих сторонників Москви в липні 1659 р. писали: „Дивуємся тому немало, що Ваші Милости, уродившись з нами разом народом вільним і спільно зросши в Україні, отчизні нашій, а проливаючи час немалий кров свою за волю всього Війська Запорожського, тепер самі добровільно в неволю піддаєтесь і з нами, братією своєю, з котрими разом хліб їлисьте і проти неприятеля кожного ставалисьте, війну ведете, та на нас, кров свою, наступаєте". По смерти Хмельницького і знівеченню його діла, улюбленики й вірні помішники Гетьмана удержатись на Україні не могли. Всіх, хто боровся за волю й незалежність України, зустріла ґірка доля. Богун був засланий польським урядом у 1661 р. в Мальборґську твердиню. Випущений звідтам у початку 1663 року, він знов зараз кинувся у вир боротьби, аж врешті, знов спійманий Поляками, був розстріляний ними 17 лютого 1664 р. під Новгород-Сіверським...

Так само як і Богун, до кінця свого життя остався державній ідеї Гетьмана Хмельницького вірним і інший покозачений значний шляхтич, властитель Креховець в землі Галицькій, перед повстанням поручник панцирної хоругви Річипосполитої і поборця жидачівський, а в повстанню зразу писар полковий корсунський, потім полковник корсунський і врешті суддя військовий ґенеральний — Іван Степанович Демович - Креховецький. В р. 1650 він був посланий Гетьманом до короля Яна Казіміра, який його на „авдіенції приватній" прийняв, а потім був одним з головних творців союзу України з Семигородом і Швецією і одним з тих українських диплъоматів, що до так важної для України, вище згаданої балтійсько-чорноморської коаліції 1656 р. довели. Зовсім природно, що в Гадяцькій Умові України з Польщею, проти якої головним чином зверталась балтійсько - чорноморська коаліція, він участи не брав і пізніше належав тільки до комісії, що в р. 1662 мала допильнувати звороту церков, відібраних Річипосполитою від православних. В р. 1664 протестує він разом з іншою старшиною проти ганебного розстрілу Поляками Виговського, а в р. 1665 попадає в московський полон і йде на московське заслання разом з обозним Новачем, полковником Яковом Улеським і іншими.

8. СОЮЗ ЗІ ШВЕДАМИ.

Ми вже знаємо, що головною метою і основою союзу Гетьмана з царем московським було бажання визволити всі „руські землі" зпід Польщі. Але іменно для цього цей союз оказався зовсім непридатним. Бо хоч цар московський радо брався ці землі визволяти, але визволити їх він хотів для себе, а не для України і не для козацького Гетьмана. Показалось, що новий протектор України, цар московський, не збирається зовсім наділяти Гетьмана українського „державою більшою, ніж вона була за королів польських і своїх князів руських", як думали українські диплъомати, заключаючи Переяславську Умову. Він хотів тільки побільшення своїх „восточних" земель землями „западними". І коли виявилось, що побільшити московську державу коштом Польщі можна далеко легше переговорами і торгами з самими Поляками, ніж піддержуванням проти них війною хоч і „одновірних", але непевних „Черкасів", то цар забув про дані Гетьману обітниці і вигідний для себе, а страшний для України мир з Польщею у Вильні поспішив заключити. Це мав бути перший етап того „собиранія Руси", який закінчиться колись українським гайдамацьким бунтом, Москвою проти Польщі піднятим і самою ж Москвою здавленим заraз, як тільки залякана цим бунтом Річпосполита на уступки супроти Москви пристала. Але Гетьман Богдан Хмельницький не мав нічого спільного з духом гайдамацьким і методи політики московської в Україні, такі вірні й доцільні згодом, тепер, за його життя, показались ні до чого...

Наміри московські Великий Гетьман збагнув, розуміється, дуже скоро. Тому в спільнім українсько-московськім поході проти Польщі в 1655 р. прийшлось Гетьману од городів руських — Львова, Гусятина і т. д. — і од всіх західних „земель руських" одмовитись, аби тільки не віддавати їх „на імя царське". Господарювання царя на Білій Руси показало ясно, до чого прямує Москва і чим скріплення її державної сили може погрожувати Україні. І без пригадок шведської диплъоматії, що на це увагу Гетьмана звертала, знав Богдан Хмельницький, які то титули „до князівств Київського і Галицького належні", цар московський собі по р. 1654 проти його волі пододавав. Бо коли в р. 1648 Гетьман адресував свого листа „Государю Алексѣю Михайловичу, самодержцу і обладателю земли Московское свѣтилу Русскому" — отже „свѣтилу" серед іншої немосковської Руси — і більш нічого, то тепер мусів він виписувати довгий титул, в якому його — Гетьмана і самодержця Руського — власні, його власною кровю „з неволі ляцької визволені" землі українські перечислялись. Шведи знали, чим можна було найбільше роздратувати проти Москви старого Гетьмана!

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Великий фестин шикаґовської „Трибюни".

В неділю, 21-го с. м., світовий часопис "Chicago Tribune" уладив Перший Спортовий Конґрес в Шикаґо на Soldiers Field. На сей фестин були запрошені атлетичні товариства всіх европейських народів, однак взяли участь лише: Німці, Чехо-Словаки, Норвежці, Поляки та Українці.

Тому, що всі інші народности виконували атлетичні і ґімнастичні вправи, а Українці мали відтанцювали 5 танків, за се покликано Українців на саму першу точку.

Чверть до другої зібралися всі спортовці на широкому бульварі між Музеєм і Стадіюм. Всі ґрупи стояли в найбільшому порядку зі своїм провідником на чолі. Чехо-Словаки з бандою вели перед. За ними слідували Поляки з ґрупою 285 дітей. За сим ішли Турнфераннери (Німці), а за ними Норвежці. На самім останку, але за бандою „Трибюни", йшла **Школа Народних Танків В. Авраменка** під проводом д-ра Скегара та п. Гири. Було 60 пар танцюристів, прекрасно повбираних. Вони звернули відразу на себе увагу 25.000-ної публики, і куди лише переходили, всюди стрічали їх оплески. А вже найбільше впадали в око строї хлопців, повбираних до аркана. Дві Американки з артистичного клюбу не могли видержати, але перепхалися між людей на самий перед та почали випитувати д-ра Скегара, що се є за ґрупа, та чи не можнаб їх запросити з виступом на артистичний баль на 22-го липня.

Коли вже всі спортовці заняли свої місця у великім стадіюм, а Школа Українських Танків приготовлялася до першого нумера, впав малий дощик. Заряджено перерву на 15 хвилин, а як вийшло сонце, знова почалась програма.

На сім місці треба згадати про клопоти, які мала управа школи з українською музикою до танків. „Трибюн" прислала свого діриґента на пробу танків, щоби він „навчився", в якім темпі має його банда грати українські танки. Крім цього цілу ніч з пятниці на суботу фахові музиканти розписували наші танки на інструменти для банди, бо ноти, які п. Авраменко нам прислав, не відповідали сій потребі.

Та кінець-кінців дощ перестав росити; оголошено, що програма починається; танцюристи стали в ряд, а величезна банда заграла український марш. Слухаємо і ухам своїм не віримо: таж банда без жадної проби дуже добре грає! Ну, але що то буде з танками? — думаю собі. Побачимо!

Гордо та з підбадьоренням виходять 60 пар танцюристів на середину на траву. Стадіюм заляла буря оплесків. Але як же тут танцювати на ще мокрій траві? Чорт побери — попробуємо!

Гира з д-ром Скегаром розводять велике коло. Всі танцюристи сідають на мокру траву, а на самій середині стоять лише ті, що танцюють аркана. Д-р Скегар підбігає до ґрендстенду та стає коло діриґента. Гира дає свій умовлений знак д-рови Скегарови, а той діриґентови, і величезна банда починає грати „Аркана". Гира показує топірцем, що треба грати трохи скорше, 19 Гуцулів пішли вихром у танок. Публика не могла налюбуватися прегарним видом. Закінчення аркана принесло сальви оплесків.

В другій точці маленька Ольга Колісник відтанцювала „Гуцулку". Знова загреміли оплески. Публика вже знала про Ольгу, бо „Трибюн" подала її знимку чотири дні перед виступом, як теж історичні матеріяли про Україну.

За сим відтанцювали всі танцюристи „Гопак колом". Се чи не найбільше подобалось многотисячній публиці. Потім відтанцював Володимир Ковалик „Чумачка" дуже а дуже добре. Його гарний стрій чарував око глядача. Один музичний фаховий критик порівнав його до найславніших арґентинських танцюристів.

На закінчення 24 дівчат відтанцювали „Катерину". Танок випав надзвичайно добре, а публика довго, довго оплескувала.

Коли українські танцюристи мали опускати поле, управитель фестину підбіг до д-ра Скегара і сказав завести свою ґрупу до почесної секції, щоби там остатися до кінця фестину. А заки наша ґрупа дійшла до свого місця, публика, що сиділа висше в сій секції, знова справила її овацію.

З інших народностей найліпше пописалися Чехи-Словаки. Представте собі 600 мущин, всі в однострою (біла сорочка і білі штанці та ґумові черевички), при вільних ручних вправах. Відтак 600 дівчат знова в своїм однострою (станок, блумерс (чорні) та знова ґумові черевички) стоять в переплітаних рядах та під так музики виконують фізичні вправи (руханку), але інші від мущин, хотяй всі разом. При кінці се все творить одну цілість.

Німці мали аж 7 ріжних вправ і те все йшло на один раз. Глядач не знав, де має дивитися, щоби нічого не опустити.

Поляки пописалися не дуже добре, бо вивели 285 дітей у вільних вправах, але діти були зле вишколені.

На всякий випадок нам з сього наука: Наша праця повинна бути звернена в тому напрямку, щоби йти між людей і показувати те, що ми вміємо. Та, на жаль, щодо цього, то нема кому і нема з чим. Школа Народних танків В. Авраменка виратувала нас сим разом, але що буде далі?

Присутний.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКТГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(47)

На поручення гол. предсідателя були відтак відчитані слідуючі скарги і просьби:

Скарга - домагання кількох членів відділу 282, в якій розходиться о те, щоби головна каса заплатила $50, яких у них їх адвокат упоминається, а якого вони наймали без доручення і проти головної управи. Справа була ширше пояснена у звіті головного предсідателя.

Скарга відділу 96 в Пітсбурґу, передана гол. радним інж. Малієвичем. Відділ той жалується, що післав був оголошення зборів, а воно не було поміщене. Що він у тій справі інтерпелював гол. секретаря і гол. предсідателя, але відповіди не отримав. Що давав до проголошення збірку жертв на старий край, яка мимо пізнійших упімнень також не була проголошена, а відтак оголошення, яким відділ повідомляв членів про прибуття головного радного на збори і з закликом до членів, щоби громадно прибули, а це було обкроєне.

Просьба, або радше пропозиція відділу 321, щоби головна каса оплачувала відділових секретарів.

Просьба В. Авраменка о дар з каси Союза на його школу українських танків-балету.

По довшій дискусії, в якій брали участь всі присутні головні урядники, домагання заплати $50 адвокатови відмовлено.

В справі від. 96 інж. Малієвич приймився її точно розслідити і про вислід інтересованих особисто повідомити.

Щодо пропозиції від. 321 стверджено, що вона є льоґічна, але наразі неможлива до виконання.

В справі школи танків В. Авраменка стверджено, що це не є справа Союзова, а наскільки вона має характер національний або й політичний, хай це вирішує Обеднання, яке є вможности знайти спосіб морального і матеріяльного попертя, та взагалі займитися тою справою так, як цього з огляду національного й політичного потрібно.

Також поручено Обеднанню допомогу Захистови Сиріт С. С. Василіянок у Дрогобичі, по відчитанню наспівшого на руки гол. предсідателя М. Мурашка письма-просьби, попертої д-ром Климом, котрий той Захист, будучи недавно в тих сторонах, особисто відвідав.

З черги гол. фінан. секретар реферував наспівші просьби від членів о допомогу з фонду запомогового, при чім лікарські засвідчення пояснив гол. радний д-р М. Клим. В той спосіб узгляднено цілий ряд просьб і формально ухвалено для членів запомог на суму $1,500 з фонду запомогового. Точний виказ проголошується осібно у фінансовім звіті У. Н. Союза за лютий 1931 р.

Також таку суму, $1,500, але з фонду „народного", формально ухвалено на допомогу рідному краєви, за посередництвом Обеднання, на слідуючі цілі: на видання брошури англійською мовою про ляцькі звірства підчас „пацифікації" $200; на Рідну Школу $200; на Інвалідів $200; на УВО $200; на політичних вязнів $100; на Просвіту $100; на ремісничі бурси $100; на Лемківщину (бурса в Сяноці) $100; на тов. „Луг" $50; Пласт $50; Сокіл-Батько $50; Національний Музей $50; Сиротинець у Львові $50 і Сиротинець у Дрогобичі $50.

Дискусія над добром У. Н. Союза.

Головний предсідатель М. Мурашко просить, щоб передовсім взяти під розвагу трудноші в організованю нових членів, а головно молодіжи.

Інж. Малієвич заявляє, що після того, що сам завважав і чув зі звітів майже всіх головних урядників, слід ствердити, що обставини під тим оглядом є ненормальні. Помимувши трудність через факт істновання небувалого досі безробіття і загального зубожіння нашої еміґрації, факт, що урядники мусять без винагороди-заплати віддавати свій час для справ організації і членів, ходити по хатах за вкладками, видержувати бурливі і в безконечність перетягаючіся збори, — це все ніяк не можна назвати сприятливими обставинами для розвою організації.

О. д-р В. Клодницький стверджує, що дійсно те, що могло бути нормальним тому 20 років, тепер виглядає анормальним. Ті, що колись працювали безплатно, з патріотизму, вмирали, або вимирають, а нове покоління в таких обставинах не буде працювати. Колектувати — то неабияка штука. Вже навіть в церквах практикується, що колектори побирають по 35% за свій труд. Збори наших старих дядьків, які звичайно зачинаються молитвою, а кінчаться прокльонами, не імпонують молодому поколінню. На політиці, а радше політиканстві старої еміґрації, молодіж ніяк не визнається і того мабуть найбільше стерпіти не може, тай того уникає.

Ст. Слободян не погоджується з твердженням, немовби-то за теперішню організаційну роботу не було ніякої нагороди. Твердить, що є відділи, які своїм діловодчикам платять по кільканадцять, а то й по кількадесять долярів за 10 годин роботи на місяць. Стверджує дальше, що є відділи, які своїм діловодчикам платять стільки, що виносить по $10 за мітінґ, а то й більше. І здається, нема таких відділів, або дуже мало, в котрих діловодчики не були би настільки оплачувані, щоби могли з того оплатити свої членські вкладки, або й вкладки своєї родини. Не можна отже трубіти, що відділові урядовці Союза трудяться союзові за дармо. Також не можна рівняти колекти членських вкладок У. Н. Союза з ріжними принагідними колектами, або церковними, бо ті залежні дійсно від самого акту колектовання, а кождий член Союза дуже добре розуміє, що вкладку в своїм власнім інтересі мусить заплатити, не ждучи на колекторів, тай висота вкладок організації зовсім не залежить від сприту колекторів. І що найважніше, то в організації ніякого колектовання не повинно бути, а тільки обовязкове плачення членських вкладок. І коли мова про винагороду відділових діловодчиків, то не з огляду на колектування членських вкладок, але з огляду на ведення відділового діловодства, а в першій мірі з огляду на конечність сталого приєднування нових членів. Члени дуже добре розуміють, що відділові діловодчики не працюють для головної канцелярії їх орґанізації, але на місці дбають за вдержання порядку в їх товаристві, за ведення точного рекорду їх обезпечення, та взагалі, що, хоч, говорячи загально, вони працюють на користь організації, то це полягає тільки на тім, що вони роблять на користь того гуртка членів, який їх до уряду покликав. Твердить дальше, що тільки там нема ніякої винагороди, де нема ніякої роботи, і що це майже виключно залежить від відділових діловодчиків організаційну роботу розвести і заєдно поширяти, а з тим здобувати признання і належні нагороди. Каже, що знає богато таких діловодчиків, що потрафили з нічого великі відділи завести, а в них для членів і для себе корисну роботу. І такі то якраз розуміють влучно свою задачу і на безплатність своєї роботи не нарікають.

(Дальше буде).

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

Т. М., Вудсайд, Л. Ай. — Це не є мова про нашу Галичину, а про еспанську провінцію, яка зветься „Галіція". Як пригадуєте собі, то останній Конґрес Обеднання радив у Ню Йорку в еспанській галі, яка називається „Галіція", себто іменем одної з провінцій Еспанії.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МЕЙФИЛД, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 185, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 5-го липня, в годині 1-ій пополудни, в гали парохіяльній. — А. Процанин, предс.; О. Наконечний, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 5. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Іван тСерник, секр.

БЕРВІК, ПА. Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 164, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 5. липня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Урядники і контр. комісія здадуть справоздання за пів року. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, щоби не наражатись на суспендовання. Братська каса не може більше покривати вкладок. Член, не явившийся без важної причини, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Теодор Киник, предс.; Мирон Лило, кас.; Микола Калинич, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ЗАВАЛОВА, ПОВІТ ПІДГАЙЦІ.

В травні 1931 року гостив у Завалові, повіт Підгайці, наш гість, Впов. Пан Микола Моравський. Дня 21 травня 1931 р., після концерту в честь Тараса Шевченка (на котрий складалася богата програма з поезій „Кобзаря" під проводом диригента теольоґа п. Володимира Дідурика), громадянство, згуртоване в читальні „Просвіти", Кооп. „Злука", і „Кружок Сільського Господаря", застановлялося над тим, як Завалів віднісся до слів Тараса:

„Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь,
Й свого не цурайтесь!..."

Перед пів сотні роками цвило вже в нас життя, була освіта, та хор, була солідарність і Завалів вславився навкруги. І не вгасала та освіта до передвоєнних часів, була своя хата, свій просвітній дім і читальня „Просвіти", в котрій гуртувалися Хор, Тов. Кредитове „Поміч", Спілка торговельна „Злука", Кружок Сільського Господаря, Аматорський Гурток, Соколи, Січи... Аж прийшов рік 1914. Першого серпня оголошено мобілізацію. Всі, що належали до війська, в один день покинули свою рідню і розпочалася для нас та страшна світова війна. Неодного не стало між нами, а з буйних осель осталася тільки руїна, яка не минула і нашого дому читальні „Просвіти". Згорів він разом зі своїми сусідами. Хто повернув домів, як міг, відбудувався, коби тільки перебути яку годину чи днину на своїм. Свідоме громадянство бажало відбудувати свій дім, читальню „Просвіти".

Охочі руки і час до праці є, але конечних грошей ніде добути. Та наші братя, котрі в часі війни перебували за морем, відчули недолю рідного краю, тай при всяких нагодах складали датки для рідного зубожілого краю, для вдів, і сиріт, та на будову дому читальні „Просвіти". Ми звернулися з просьбою о допомогу. І коли охочі руки чекали на працю біля Народного Дому, прийшла вістка з далечини від наших братів за морем, в березні 1924 р., що висилають 100 долярів на вдови і сироти з української війни і 357 долярів на будову Н. Дому „Просвіти" в Завалові. Успокоїлися серця хоч хвилево, тай хоч в части утерті, невисихаючі сльози вдовиць та сиріток по українській війні, котрі отримали підмогу в таких прикрих часах. Почалась горяча праця і повстав той ще невикінчений дім, в якім тепер находимося.

І на викуп дзвонів одержали ми зза моря $166.

Всі ці жертви одержували ми від наших заморських братів, а збіркою і перепискою занимався наш достойний гість, пан Микола Моравський.

І тут на сім місци прилюдно дякуємо йому і всім жертводавцям за морем. Складаємо Вам подяку від вдів і сиріт, котрі одержали підмогу в таких прикрих часах. Складаємо подяку від Тов. Читальні „Просвіти", Кооператива „Злука" і Кружка Сільського Господаря, котрі приміщуються в цім домі. Складаємо подяку від старшого і молодшого покоління. Хай Всевишний заплатить Вам за такі великі старання й такі великі жертви.

Підписані: Тов. „Злука" і Читальня „Просвіта" в Завалові.

Пеція Петрович.

Я НЕ ЗНАЮ...

Не знаю, як це було. А що було, то правда. Все воно поза мною, наче окутане хмарою.

Пригадую собі, як ми раз сиділи при сніданку. Батько взяв мене між коліна та подав мені бараняче реберце. І шматок хліба. Мати поралася коло кухні — спрятувала горшки та клала страви на стіл. Вона спішилася, увихалася, була якась збентежена. Не була зодягнена, із засуканими рукавами, незачесана. Майже невмивана.

Відчиненими дверми зазирало сонце та мерехтіло там по кухні. З подвіря чути було кудкудакання курей. Час від часу відкілясь доходив запах соломи.

— То ти сьогодні йдеш до Міліча? — озвалася мати. Серед праці.

— Так!.. Сьогодні!..! — потвердив батько безжурно, щиро.

— А будеш там довго? — допитувалася мати далі, не підводячи голови.

— Не знаю!... З годину, може зо дві...

Мати не відповіла нічого, — а потім — як іще трохи повешталася біля кухні — сіла собі. І стала обідати. Трохи. Одначе скоро. Та наче не знала, від чого зачинати. Потім, наче прийшла до себе, звернулася до мене та погладила мене щиро й ніжно:

— Не заваляй сорочки!...

— Я не заваляю.

— Мусиш бути чистий! — говорила дальше. — Мусиш уважати на себе!

— Добре.

— Як будеш чемний, візьме тебе батько нині з собою! До Міліча!

Мені забилося серце. Я пригорнувся до батька. Наче хотів просити його.

— Ні! Нині ні!... — боронився батько.

— Та ти міг би дійсно взяти його з собою! Хай він мені тут не заваджає! Я й так маю багато роботи!

— Я знаю. Та нині годі! В неділю, то добре. До церкви...

І батько погладив мене по лиці.

Потім, у сумерку, я сидів на порозі та дивився, як батько все далі віддалювався, як зникав там за березами. Далеко.

Я вернувся в хату. Сів біля ватри та став будувати собі хату з трісок.

Мати робила ще трохи в кухні, потім пійшла у кімнату.

А на дворі все більше вечоріло. Було так тихо, тепленько. Цвіркун цвірінькав...

Небаром вийшла з кімнати мати. Причепурина. В новому одязі. Якось так легенько. В білому.

Я врадуваний прискочив до неї.

— Де де йдеш, мамо?

— Я ніде не йду, дитино! Я лише переодягнулася. Мама хоче бути гарна для тебе!

— Мамо! — радів я.

— Бався, бався далі! Вона взяла мене за руку та підпровадила мене до кухні.

Потім стала ходити по хаті. Сюди, туди. Погойдувалася, причісувала собі волосся, пригладжувала на собі одяг... І знову. Раз-у-раз. Скоро. Без упину. Потім станула у відчинених дверях і глядила на дорогу, що йшла вниз у доли...

Нараз обернулася. Начеб її хтось на чомусь приловив. Підійшла до мене та взяла мене на руки.

— Йди, дитино! йди у кімнату! Йди спатоньки! Диви, вже смеркається! Зараз зовсім стемніється! Мамуся гарненько вкриє тебе...

Перенесла мене в кімнату. Я лежав під накривалом. У ліжку. В кімнаті заляг сумерк. Крізь відчинене вікно подували легіт. Цьвіркун усе ще цьвірінькає. Чути як у саді чишкає листя на деревах. А може мені лише так здається? Десь далеко — дуже далеко — відізвався пугач. Іще трохи і — сопілка пастухів...

Там, біля ватри чути кроки. Так. Це неньчині. Може вже й батько вернувся. Я не знаю.

В неділю він піде зі мною до церкви. Поведе мене за руку. Може й понесе мене на руках аж до церковної доріжки... Потім церковний мур. І липа. Крислата. І тінь... А потім ми, діти. Йово тети Юлі. Й Мілян. І Младен дядька Гавра... Потім перегони довкола церкви. Перед Службою Божою... А потім він... Стево. Стево Єліч. Юнак. Високий, стрункий, наче молодаялиця. І сильний. З вусиками. Він спіймає мене та піднесе вгору. Кілька разів. Начеб я був стебелинкою. Та, як усе, спитає мене:

— Що робить твоя мама?

Потім дзвони... Церква... Старовинний образ Матери Божої... І запах кадила...

Нараз я зірвався. Зі сну. Я відчував у тій хвилі, що довкола мене повна темрява. І якась страшна тишина. Та що батька ще нема дома. Що він пійшов. І що неньки також нема. Та що вже ніколи не вернеться...

Щось душило мене: якийсь жах. Збентеження. Переляк. Я мерщій зірвався, зіскочив з ліжка, наче непритомний чалапав я до дверей, відчинив їх і крикнув:

— Мамо, мамо!

І я розплакався — гіренько... І наче крізь мраку, так крізь сльози побачив я, як від кухні — надбігла ненька — наче непритомна. Якась розчіхрана, з порозпинаним одягом. Червона на лиці. Наче намальована... І якась така погана...

Наче перелякана бігла до мене, пригорнула мене до себе, сіла на стільці біля ватрана, взяла мене на коліна та стала мене так щиро гладити, втишати...

І коли я на мому лиці, на волоссі відчував її теплу, мягку руку, вийшов з тої самої кімнати також — він. Стево. Стево Єліч. Нахмарений. Сердитий. Непривітний. Хвилиночку постояв, поклав шапочку на розбурхане волосся — і вийшов з хати спокійно, без словечка...

А небаром побіг я на стрічу батькові, веселий, наче не свій. Саме як він станув у дверях.

— Тату! — кликнув я щасливий, начеб я приносив йому щастя — Стево!... Стево був у нас!

— Стево? Котрий Стево, дитино?

— Та Єліч! — тяжким, повним голосом відізвалася мати. — Бідний!

— Чогож він хотів?

— Він прийшов до мене. Так. До мене!

— Що?

— Так, так, він такий нещасливий...

— Чому?

— Ах — нещаслива Сміля Пеїч! Вона завернула йому голову — він каже, що не може без неї жити! Хоче наложити на себе руку, так!

— І що?

— І він прибіг до мене! Просив і благав мене, щоби я пійшла до неї та щоби розповіла їй все. Він каже... що він сам не може! Плаче! Плаче й плаче...

— А ти пійдеш до неї?

— Певно! Я саме тому зодягнулася! Зібралася. Мушу! Мені жаль його, нещасного.

— Яка ти добра! Яке мягке серце в тебе!

І батько підійшов до матері — як підходимо до святого образа — та цілував її в чоло — щиро — довго — пристрасно.

(З хорватського переклав М. Н.)

Учитель (до ученика): Що, ти знову забув дома перо! А що ти сказав би про вояка, який на війну вибирається без кріса?

Ученик: Що то генерал, прошу пана професора.

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА ЛАВІ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Цікавий процес перед бережанським судом присяжних.

Ізак Цітроненблят був довгі літа перед війною гуменним в о. Туркевича в Підмихайлівцях, рогатинського повіту. І добре йому жилося.

Та в 1918 р. о. Туркевич розпарцелював свою посілість, а Ізак Цітроненблят утратив службу. Щоби з чогось жити, Ізак закладає в селі склепок з мішаними товарами. Інтерес іде добре. Але щож — лихо не спить. Скрізь по наших землях почав лунати клич „через кооперацію — до економічного добробуту!" І ростуть кооперативи, як гриби після дощу. А в 1924 р. і підмихайлівецькі „гої" засновують кооперативу та дають їй ще таке страшне імя: „Сила"!

І от, як каже акт обвинувачення, підмихайловецька кооператива, а вірніше її Управа: Володимир Озарків (літ 30), Богдан Белегай (літ 28), Володимир Гучко (літ 23) — починають вести чимраз острішу конкуренційну боротьбу проти Цітроненблята, не перебираючи в засобах, щоби тільки примусити його закрити склепок. І так: приходять до Цітроненблята купувати сахарину, щоби стягнути на нього скарбово-карні доходження, слідять, хто купує у нього, а в ночі 20. XI. 1928 вилітають у Цітроненблята шиби з рамами. Рівночасно по селі розліплює хтось картки з „погрозами" такого змісту: „схаменіться, будьте люде"... як сказала підчас розправи Етка Цітроненблят: „страхайтеся люде, бо буде зле" — картки проти тих, що купують у Жида. А справник кооперативи, Б. Белегай, то таки публично, при кожній нагоді агітує проти купования у жидівському склепі.

Наслідки цієї „кампанії" для Ізака фатальні." — Рух у склепі змалів — і дня 13/6 1929 р. ввесь запас товарів в склепі навіть не мав вартости 20 зол. Але „гоям" ще і цього мало! Щоби змусити Цітроненблята запєрестати цілком торговлю, рішено знищити до тла склеп, кинувши до середини бомбу.

І от набили порожний 8 цм. гарматний набій порохом до ломання каміння, товченою цеглою, глиною та папером, причіпили гірничий льонт і, підпаливши його, вкинули в ночі з 12-го на 13-го червня 1929 р. таку „бомбу" вікном до мешкання Цітроненблята. В кімнаті спав Ізак з ріднею. Бомба експльодувала, знищила постіль та білля на ліжку, де спав Ізак, пушки з товаром, вибила шиби, попарила ноги Етці Цітроненблят, а Ізакові урвала великий палець лівої ноги.

Почалося слідство, зізнання пошкодованих, допити людей — і згадані вгорі члени Управи підмихайловецької кооперативи опинилися на лаві обвинувачених (відсидівши передтим у кримінал по пару тижнів) — перед судом присяглих у Бережанах, обвинувачені в злочині з § 4. зак. з 27/5. 1885 дз. 134 (динамітовий закон).

Докази: такий самий порох знайшли в Озаркова (лічив ним корову), а решткі паперу з бомби були подібні до паперу в кооперативі; до того ще поліція ствердила на підставі „опінії села", що це справка кооперативи; врешті зізнання пошкодованого, поперті зізнаннями комісаря П. П. (Поліції Паньствової), Глейца з Рогатина — і акт обвинувачення готовий.

На розправі підсудні заперечили вину, виказали цілковито своє алібі, та суд дав віру прокураторським свідкам. Пошкодованих заступав адвокат д-р Пайсах Гольдшляг з Бережан.

В своїй промові проти підсудних Гольдшляг не лишив сухої нитки на нашій кооперації. „Кооперативи українське — сказав — сон то пляцуфкі політичне для вальк з жидовством. Жуцайон оне бомби на беднего вейского жида, чего не робіон „Кулка рольніче". Саботаж українськи розпочонл сен не в часе жнів 1930, леч з днем вкуцения тей бомби, то ест 12/VI. 1929 р. І першион офяроп саботажистуф з кооператив українських падл льояльни обивателъ польскі народовосьці жидовскей, бедни і дурни жидек вейскі Ізак Цітроненблят".

Дальше апелював Гольдшляг до лави присяглих, щоби судді засудили поставлених під суд членів Управи кооперативи, бо „дзіс жуцайон оні бомби на нас і зачинайон од нас — а сконьчон на вас!"

Гідну відправу негідним наклепам мудрого оборонця „бідного, дурного жидка" дала оборона підсудних. Д-р М. Західний пояснив суть і ціль всесвітньої кооперації, з якою тісно звязана українська кооперація. Пояснив засади конкуренції кооператив з приватним продавцем та запротестував проти генералізування одиничного, до цього ще й сумнівного випадку на цілу українську кооперацію.

Д-р В. Бемко виступив проти витягання в цій справі заступником пошкодованого національних моментів, бо таким шляхом далеко не можна заїхати, пояснив елементарні засади конкуренції кооператив з приватними торговцями без ріжниці їхньої національности та рішучо відпер наклепи д-ра Гольдшляга на нашу кооперацію.

Не знаємо, як почував себе п. д-р Гольдшляг після поважних та річевих промов обох оборонців, як теж не знаємо, чи шановний п. меценас міг би служити ласкавими доказами, колиб такі був примушений дати. А цікаво булоб. Бо від передостанньої каденції це вже другий випадок у нас, де оборонці, що походять з нації, яка між нашим народом і з нашого народу живе, дозволяють собі кидати в суді на наш кооперативний рух наклепи. Наклепи, що мають гидкий посмак доносу.

Та лава присяглих (12 Поляків) не дала себе переконати обороні підсудних і видала вердикт, яким затвердила вину підсудних — трибунал у складі С. О. С. Урановіча (предсідника трибуналу) та Гартліба і Свистуна (вотантів) видав такий присуд: **Володимир Озарків — 2 і пів року тюрми, Богдан Белегай — 2 роки, Володимир Гучко — 2 роки і Дмитро Гучко — 6 місяців (цьому останньому за віщено кару).**

Оборона зголосила касацію. Розправа тривала 18, 19 і 20 травня ц. р. Цікавий це причинок до історії нашого кооперативного руху. — („Новий Час"). — **И.**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Народний Дім у Мислові.

На Народний Дім у Мислові, пов. Скалат, жертвували слідуючі: С. Яворський $12; М. Дацько $10; П. Босак $6; по $5: О. Кінаш, М. Кінаш, М. Білик, П. Вовк, П. Мудрий, І. Мудрий, Д. Яворський; К. Мотик $2.50; П. Мелещук $2; по $1: П. Білик, Ф. Геник; І. Лацік 50 ц. — Разом $70.

Отсю збірку передано через Анну Гораль до рідного села, яка поїхала на відвідини до краю.

При тій нагоді звертаємося з просьбою до наших братів на провинції, котрі ще не відгукнулися з жертвою на Народний Дім в рідному селі, щоби не відмовили помочі.

За Комітет:

Михайло Кінаш,
Михайло Дацько.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ НАДІЙШЛИ З КРАЮ.

НОВА КУХНЯ, вітамінова книжка, потрібна в кождій українській хаті. Зложила після найновіших вимог здоровля Осипа Заклинська	85
МОНОГРАМИ, до хрестикового вишивання. Ціна	65
НАРОДНІ ВИШИВКИ, до вишивання. Ціна	35
ЯК ДОБУТИ КРАСУ і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій. Ціна	75
ЗЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ, народний співаник з нотами і малюнками. Ціна	65
СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ, історична повість з часів зруйнования Запорожської Січи. Андрій Чайковський. Брошурована 75 ц., оправлена	1.00
ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ. Часть I. Швейк в запіллю. Ярослав Гашек. Авторизований переклад з чеського. Ціна	90
ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ. Часть II. Швейк на фронті. Ярослав Гашек. Авторизований переклад з чеського. Ціна 90 центів. Оправлена	1.25
СПОМИНИ з часів української революції, ген. Всевол. Петрова. Ціна	1.25
ПАРТИЗАНИ. А. Крезуб. часть 1. Із сітий Київської Чрезвичайки. Часть II. Стріча в хуторі. Брошурована $1.50, оправлена	1.75
ЧОРНІ РЯДКИ, спомини за час від 1. листопада 1918 до 13. травня 1919 д-ра Андрія Чайківського. Ціна	45
КОЖУХІВ, спомини д-ра Івана Максимчука. Ціна	40
НА ПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКИХ ПОДІЙ, власні переживання і думки 1912—1914 Олени Степанів. Ціна	25
НА ЧОРНІЙ ДОРОЗІ, оповідання. Микола Матіїв-Мельник.	75
СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ. Т. Г. Масарик. Оправлена. 527 сторін.	3.75
ЗАПОРОЖЕЦЬ, Луговий співаник. Ціна	40
ВАДИМ, повість з княжих часів. Богдан Лепкий. Оправлена	1.25
ВІДДЯЧИВСЯ, оповідання з козацької давнини для української молоді. Андрій Чайковський. Брошурована 75 центів, оправлена	1.00
ЩОДЕННИК, 1907—1917 р. Евген Чикаленко. Оправлена	2.50

Декотрих з повищих книжок у нас є у більшій скількости, а декотрих тільки по 1 і 2 примірники.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

„SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПРО ПОЛЬСЬКУ ПАЦИФІКАЦІЮ

НА ВІЧНУ ГАНЬБУ ПОЛЬЩІ

ЗМІСТ: І. Польський Терор, а) Описи ляцьких варварств та звірств; б) Протоколи очевидців, зізнання побитих, лікарські свідоцтва, соймові інтерпеляції та звіти, описи й петиції чужинців.

Книжка обнимає 150 сторін друку з багато ілюстраціями.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

„SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

СЕРЕД КНИГ І ЖУРНАЛІВ.

„Ді Фелькербріке".

Під редакцією українського емігранта-журналіста у Відні, Миколи Троцького, виходить німецькою мовою друкований місячник під повищою назвою. Місячник цей присвячений визвольним змаганням українського народу за державність. Дотепер вийшло три числа його, й треба сказати, що місячник добре редагований в націоналістично-державницькім напрямку. В цьому чужинець знайде багато цікавих даних про визвольний рух Українців, про сучасне становище на українських землях під усіма чотирма займанщинами та потрібні відомости з українства.

Є в нім також кілька статей, написаних на загальні теми міжнародного, як політичного так й економічного, життя ріжних держав. Безумовно, це тепер найкращий інформаційний місячник у німецькій мові про українські справи, з якого чужинці можуть черпати правдиві й цікаві інформації про українську справу. Треба лише побажати, щоб почате діло видання такого потрібного в німецькій мові інформаційного матеріялу розвивалося далі з більшим успіхом та щоб цей місячник перетворився як найскорше в двотижневик, або навіть в тижневик.

Матеріяльний успіх цього місячника залежить не лише від чужинців, які будуть користати з його інформацій, але ще в більшій мірі від того, як українське громадянство підопре його морально, а найголовніше: матеріяльно. Адреса така: "Die Voelkerbruecke," Waehringer Guertel 117. Wien XVIII, Austria.

Фільософа Канта відвідав раз у Кенігсбергу якийсь незнакомий, якого поручили йому приятелі. Оба пішли у гостинницю. Вейтер приніс зеленину. Незнакомий взяв перець, поперчив зеленину та сказав:

— Я люблю зеленину, поперчену.

Канта це розсердило. Він сягнув у кишеню, взяв табакирки, посипав зеленину табакою та сказав:

— Я дуже люблю зеленину з табакою.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(57)

За кілька годин до геройчної спроби Джейні вирватися на волю й уратувати себе, Тарзанові звірята під керуванням Мугамбі пішли в джунглі. Мугамбі вів їх туди, де він сподівався стрінути Рокова, цього найбільшого ворога їх пана, Тарзана. Лиш один Мугамбі уявляв собі, яким небезпечним є Роков, що може десь підстерегти й знечевя напасти на їх десь одиноко блукаючого Тарзана.

Мугамбі поспішав зі своїми звірятами в напрямку до берега моря, щоб скорше дібратися до пароплава. Він бачив, що люди Рокова проплили кілька годин тому вниз по ріці. Коли вони спіймають Тарзана, то годі буде йому самому вирватися з їх рук. Ідучи навпростець, Мугамбі й звірята переплили й перескакували через ріжні потічки, не зважаючи на те, що в кождім з них крилася велика небезпека для них.

Мугамбі знав, що його пан, Тарзан, шукає в джунглях своєї дружини й сина, яких привіз свом пароплавом злочинець Роков. Мугамбі також знав, що Роков тепер ужиє всіх способів і сил, щоб убити великана Тарзана, який також є найбільшим і найлютішим ворогом Рокова. Це все так підганяло Мугамбі вперед, що він, а за ним Акут й пантера Шіта, не йшли, а бігли в день і в ночі, щоб лише скорше дібратися до моря.

Вже біля берега моря Мугамбі побачив, як човен з моряками стрінувся з човном Рокова, який непішно плив від „Кінкейда". Мугамбі бачив, що лише на човні тепер можна переслідувати Рокова та його банду. Мугамбі знав один човен, лишений невідомо ким у гирлі ріки Угамбі, а тому він подався зі своїми звірятами до того човна. З невеликим трудом вони зіпхнули човен на воду й до нього всіли: Мугамбі, малпи та Шіта.